

Maakt de boomkor een kans als het teruggooverbod wordt ingevoerd? Kan een scheidingspaneel hierbij helpen?

Jochen Depestele, Hans Polet

Is selectiviteit één van de mogelijke antwoorden op het teruggooverbod?

De Europese Commissie heeft recent het voorstel op tafel gelegd om een teruggooverbod in te voeren. Sinds het verdrag van Lissabon moet het Europese parlement en de Europese Raad met de visserijministers daar eveneens zijn akkoord over geven. De discussie is in volle gang, en het is nog niet zeker wat het zal worden. Eén ding staat vast. Vroeg of laat komt er een teruggooverbod en zullen de Belgische vissers hier moeten leren mee omgaan. Er komen onmiddellijk allerlei vragen bij ons op: 'hoe zullen de quota berekend worden als er niet meer over aanvoer-, maar over vangstquota wordt gesproken?', 'Als de vis hoge overlevingskansen heeft, dan is het toch beter die terug te gooien?', 'Als ik nog quotum heb voor tong, maar niet voor schol, hoe kan ik dan in een gebied vissen waar beide soorten samen voor komen zonder teruggooi?'. De laatste vraag is net diegene waarom de Europese Commissie voorgesteld heeft om het teruggooverbod in te voeren. De voorbije jaren zijn er door de Rederscentrale, het ILVO, individuele vissers, etc. diverse initiatieven geweest in België en Nederland om teruggooi terug te dringen, maar Europa oordeelt dat dit nog steeds ontoereikend is. Daarom hebben ze nu beslist dat de Europese visser meer 'geprikkeld' moet worden. Als hij teruggooi niet kan vermijden, en zijn vangstquotum voor een bepaald gebied is op, dan zal er gewoonweg niet meer gevestigd mogen worden, want er komt een teruggooverbod. Europa rekent er dus op dat de vissers creatief zijn en er in zullen slagen om teruggooi te vermijden.

Een aangepaste selectiviteit is een van de initiatieven die hierbij moeten helpen. In bepaalde gebieden waar er op tong wordt gevestigd, is de teruggooi van ondermaatse en 'kleine' maatse schol een mogelijk probleem. Het verhogen van de maaswijdte is een mogelijkheid, zoals in het Noordelijke deel van de Noordzee waar eerder tongschar gevestigd wordt. Maar zodra de maaswijdte verhoogd wordt, is er tongverlies en dat wordt in de Belgische visserij meestal niet aanvaard. Daarom zoekt ILVO naar een andere mogelijke oplossing om tong van schol te scheiden, evenals van andere vissoorten zoals kabeljauw, wijting, etc. Een scheidingspaneel zou een mogelijke oplossing kunnen bieden. Dit paneel kan in de buik van het net vastgemaakt worden of aan de rijging van het net waar de buik en de rug samen komen. Het doel is om tong onder het scheidingspaneel te leiden, en alle andere soorten er boven. Tong kan dan in een kuil worden opgevangen met 80mm maaswijdte, en de andere soorten kunnen in een 120mm kuil worden gevestigd. Het is een theoretische constructie die er van uit gaat dat platvissen na verstoring naar de zeebodem duiken om zich in te graven, terwijl rondvissen dat niet doen. Voor tong en schol wordt er bovendien van uit gegaan dat tong krachtiger, meer flexibel en sneller is dan schol. Er moet dus een scheidingspaneel gevonden worden waarbij tong snel genoeg duikt zodat die onder het paneel gaat, of waarbij tong nog door het paneel kan duiken (maar niet door de buik van het net), terwijl schol ofwel te traag is ofwel niet door de mazen van het paneel kan duiken.

Recente testen aan boord van het onderzoekingsvaartuig 'Belgica'

Aan boord van het onderzoekingsvaartuig 'Belgica' zijn al diverse testen gebeurd met een scheidingspaneel, maar het subtiele evenwicht tussen een totale vangst van tong onder het paneel, en alle andere soorten er boven is moeilijk te vinden. Een gedetailleerd verslag van de testen staan in het Advies-rapport, dat op het onderstaande adres kan worden verkregen. De 'Belgica' sleept een 8m korrestok die in 2 boomkorren van 4m zijn verdeeld. In dit artikel kijken we specifiek naar de meest recente testen (dec '12), en die zijn *misschien* veelbelovend!

De voorgestelde scheidingspanelen zijn beide vastgemaakt aan de rijging waar buik en rug samenkomen. De panelen startten heel vroeg in het net terug hoogte van de 'spie'. Als een vis opgeschrikt wordt door de kettingmat, dan kunnen enkel soorten die snel reageren nog onder het

scheidingspaneel duiken, en dan denken we vooral aan tong. Om het effect op ondermaatse vis te kunnen waarnemen, is met een maaswijdte van 40mm gevist.

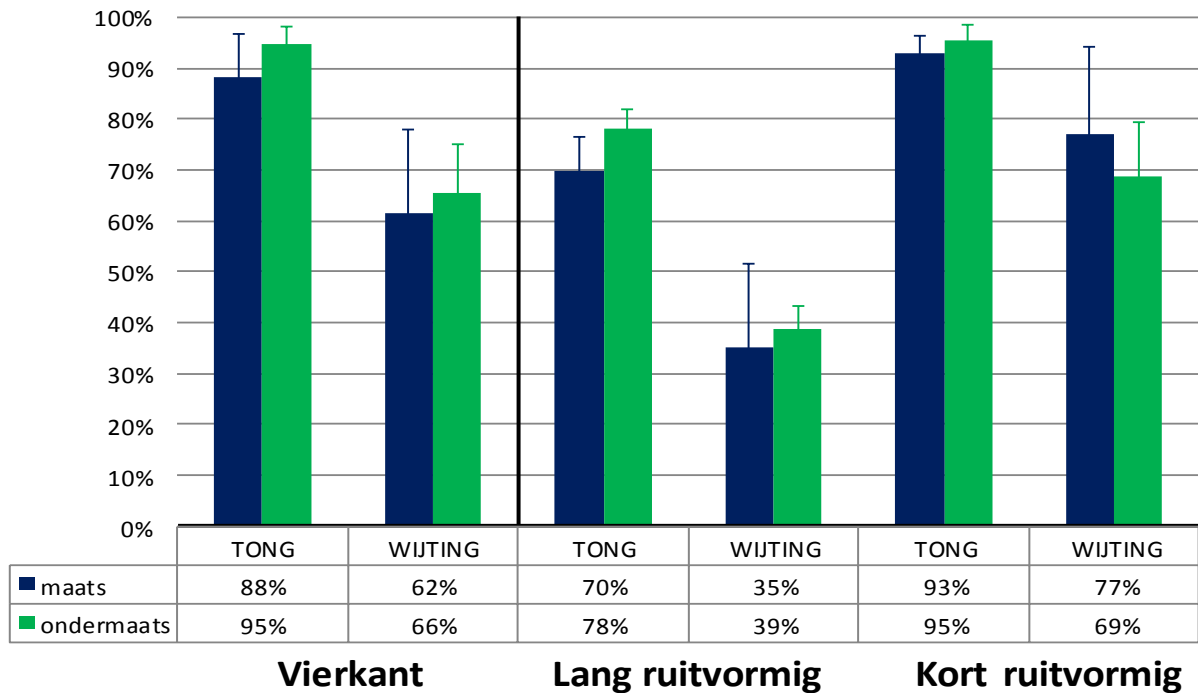
1. Een scheidingspaneel in vierkante mazen

Dit scheidingspaneel is geconstrueerd in vierkant mazen van 20cm gestrekte maas (10cm beentjes) en vertrok vanaf de 'spie', omdat de mogelijkheid bestaat dat niet alle tongen er onmiddellijk in slagen om onder het scheidingspaneel te duiken. De vierkante mazen zijn voldoende groot om maatse tong toch nog toe te laten om door het scheidingspaneel naar het onderste compartiment te zwemmen. Er waren 11 op de 20 slepen waarbij 90% van de tong zich onderaan bevond, en globaal genomen zat 20-40% van de wijting bovenaan. In de figuur hieronder zie je hoeveel procent (Y-as) er onderaan zat voor tong (links) en wijting (rechts). Het totaal aantal gevangen vissen is niet vermeld, maar was algemeen laag voor maatse wijting, en voor maatse tong in sleep 15-17 en 20-21 (de slepen waarin weinig tong onderaan zat). Bij de andere slepen zijn er gemiddeld meer dan 90 maatse en ondermaatse tongen gevangen.

2. Twee soorten scheidingspanelen in ruitvormige mazen

Het paneel in ruitvormige mazen laat niet toe dat tong door het scheidingspaneel zwemt (12cm gestrekte maas), wat inhoudt dat ze er vooral moeten in slagen om vóór het paneel onder het paneel te duiken. Het scheidingspaneel was 40 mazen diep vanaf de kuil en de pees was met touwtjes vastgemaakt aan de buik. Tijdens de zeereis, is echter na 10 slepen gebleken dat er slechts 60-80% van de tongen in het onderste scheidingspaneel terecht gekomen zijn. Daarom is er beslist om het scheidingspaneel in te korten tot 31 mazen vanaf de kuil en de verbindingstouwtjes vanaf de buik los te maken: tong heeft op die manier meer tijd om onder het paneel te zwemmen en bovendien werd het paneel niet meer omlaag getrokken door de verbindingstouwtjes. Daardoor is aanzienlijk meer tong (tot 90%) bovenaan terecht gekomen, maar eveneens veel, hoewel minder, wijting. In het tweede deel van de zeereis werd er weinig maatse tong, en maatse wijting gevangen, dus hier moeten we de percentages in de figuren heel voorzichtig interpreteren!

Hoeveel procent van de gevangen vis zit onder het scheidingspaneel?

Het lijkt er dus op dat er met een scheidingspaneel voor gezorgd kan worden dat een belangrijk deel van de gevangen tong in het onderste compartiment kan weerhouden worden. Er is echter een belangrijke 'maar'! Ook wijting bevindt zich voornamelijk in het onderste compartiment. Uit eerdere experimenten weten we dat wijting vooral naar boven uit het net weg probeert te zwemmen. Dit betekent dus dat het vierkante scheidingspaneel nog te veel ruimte laat om er onder te zwemmen, en het ingekorte paneel met ruitvormige mazen zal met verbindingstouwtjes aan de buik worden vastgemaakt. Op die manier krijgt wijting meer kans om naar boven te zwemmen, en blijft tong -hopelijk- onderaan. Het vierkante paneel zal in de huidige configuratie behouden worden, maar er zal een hellend vlak voor de pees worden gemonteerd zodat de vis naar boven geleid wordt. Onze groep doet hard zijn best om technisch zo inventief mogelijk te zijn, maar uiteraard kan er meer bereikt worden met meer mededenkers, en met vooral praktisch ingestelde *brains*. Wij ontvangen geïnteresseerde vissers met open armen om samen met ons de sector zo goed mogelijk voor te bereiden op het teruggooiverbod, want het gewenste resultaat is nog niet bereikt!

Voor meer informatie kan je steeds terecht op
 ILVO-Visserij (Hans Polet, 059 569837,
Hans.Polet@ilvo.vlaanderen.be)

